

OBSAH

Předmluva 15

Úvod 19

První část
TEORETICKÉ ZÁKLADY 29

První kapitola
KULTURA VZPOMÍNÁNÍ 31

Úvodní poznámky 31

I. Společenská konstrukce minulosti:

Maurice Halbwachs 36

1. *Individuální a kolektivní paměť* 36

2. *Figury vzpomínání* 38

a) *Vztah k prostoru a času* 38

b) *Vztah ke skupině* 39

c) *Rekonstruktivita* 40

3. *Paměť versus historie* 42

4. *Shrnutí* 44

II. Formy kolektivního vzpomínání:

komunikativní a kulturní paměť 46

1. *„The floating gap“: dva modi memorandi* 46

2. *Rituál a svátek jako primární organizační
formy kulturní paměti* 53

3. *Krajiny vzpomínání. „Mnemotop“ Palestina* 56

4. *Přechody* 57

a) *Připomínka zesnulých* 57

b) *Paměť a tradice* 60

- III. Možnosti kulturní paměti:
- „horká“ a „chladná“ vzpomínka 62
 - 1. Mýtus o „historickém smyslu“ 62
 - 2. „Chladná“ a „horká“ možnost 63
 - 3. Spojenectví moci a paměti 65
 - 4. Spojenectví moci a zapomnění 66
 - 5. Dokumentace – kontrola dějin, anebo zajištění jejich smysluplnosti? 67
 - 6. Absolutní a relativní minulost 69
 - 7. Mytomotorika vzpomínky 72
 - a) Fundující a kontrapräsentní vzpomínka 72
 - b) Vzpomínka jako akt odporu 76

Druhá kapitola KULTURA PÍSMÁ 79

- I. Od rituální k textové koherenci 79
 - 1. Opakování a interpretace 80
 - 2. Opakování a zpřítomňování 81
 - 3. Nejstarší písma znalé kultury: proud tradice 82
 - 4. Kanonizace a interpretace 84
 - 5. Opakování a variace 86
- II. Kánon: vyjasnění pojmu 92
 - 1. Dějiny významu ve starověku 92
 - a) Měřítka, pravítka, kritérium 95
 - b) Předobraz, vzor 96
 - c) Pravidlo, norma 97
 - d) Tabulky, soupisy 97
 - 2. Novější dějiny významu 100
 - a) Kánon a kód 101
 - b) Světící princip: jednotící formule či autonomie 102
 - c) Posvěcený stav: kánon a klasika 103
 - 3. Shrnutí 106
 - a) Vyostření invariance: od přesnosti ke svatosti 107
 - b) Omezení variance: upoutání a závaznost ve znamení rozumu 108

- c) *Vyostření hranice: polarizace* 109
d) *Vyostření hodnotící perspektivy: ustavení identity* 110

Třetí kapitola
KULTURNÍ IDENTITA
A POLITICKÁ IMAGINACE 115

- I. Identita, vědomí, reflexivita 115
1. *Osobní a kolektivní identita* 115
2. *Základní struktury a intenzifikační formy* 117
3. *Identita, komunikace, kultura* 122
a) *Formy symbolizace identity* 122
b) *Cirkulace* 123
c) *Tradice: obřadná komunikace a rituální koherence* 125

- II. Zrod národa jako vystupňování
základních struktur kolektivní identity 126
1. *Integrace a centralita* 127
2. *Distinkce a rovnost* 133

Druhá část
KAZUISTICKÉ STUDIE 141

Úvodní poznámka 143

Čtvrtá kapitola
EGYPT A ZROD STÁTŮ 147

- I. Základní rysy egyptské kultury písma 147
1. *Mytomotorika integrace* 147
2. *„Monumentální diskurz“: písmo moci a věčnosti* 149
3. *Kánon a identita* 153
II. Chrám pozdní doby jako „kánon“ 155
1. *Chrám a kniha* 155

2. *Chrámový nomos* 162
3. *Platón a egyptský chrám* 166

Pátá kapitola

IZRAEL A OBJEV NÁBOŽENSTVÍ 171

I. Náboženství jako vzpoura 171

1. *Vztyčení „železné zdi“: cesta Izraele a Egypta k ortopraktickému vymezení* 171
 2. *Exodus jakožto vzpomínková figura* 174
 3. *„Hnutí jediného Jahveho“ jako paměťově formativní společenství vzpomínky* 175
 4. *Náboženství jako vzpoura.*
- Vznik náboženství z opozice proti (vlastní) kultuře 177
5. *Obnova ryzosti tradice jako perská kulturní politika* 179

II. Náboženství jako vzpomínka: Deuteronomium jako paradigma kulturní mnemotechniky 183

1. *Hrůza zapomnění: zakládací legenda kulturní mnemotechniky* 185
2. *Ohrožení vzpomínky a společenské podmínky zapomnění* 190

Šestá kapitola

ZROZENÍ DĚJIN Z DUCHA PRÁVA 197

I. Sémiotizace ve znamení trestu a záchrany 197

1. *iustitia connectiva* 199
2. *Chetitská historiografie kolem roku 1300 př. n. l.* 202
3. *Sémiotizace dějin ve znamení záchrany* 208

II. Teologizace dějin ve znamení teologie vůle. Od „charismatické události“ k „charismatickým dějinám“ 212

1. *Znak a zázrak: charismatické události jako první krok teologizace dějin* 212

- 2. *Charismatické dějiny jako druhý stupeň teologizace dějin* 214
- 3. *Ke genealogii viny* 217

Sedmá kapitola

ŘECKO A UKÁZNĚNÉ MYŠLENÍ 221

- I. Řecko a důsledky skripturální kultury 221
 - 1. *Alfabetická písemná soustava* 221
 - 2. *Písemná soustava a skripturální kultura* 224

II. Homér a vznik řeckého národa 230

- 1. *Heroická doba jakožto homérská vzpomínka* 230
- 2. *Vzpomínka na Homéra: klasika a klasicismus* 234

III. Hypolépe – skripturální kultura
a myšlenková revoluce v Řecku 236

- 1. *Organizační formy hypoleptického diskurzu* 238
- 2. *Hypoleptický proces jakožto institucionalizace autority a kritiky* 240
- 3. *Má myšlení dějiny? Duchovní dějiny jako hypoleptický proces* 243

KULTURNÍ PAMĚŤ: POKUS O SHRUTÍ 247

Poznámky 255

Literatura 285

Jmenný rejstřík 309